

rwaniu od kontekstu i uwarunkowań historycznych, pozostających z mitem w swoistej równowadze przeciwności wzajemnie na siebie oddziałujących i wyczuwalnych na każde jej zakłócenie czy zmianę. „Mity – pisze Rollo May – są naszą autointerpretacją własnego wnętrza »ja« w relacji do świata zewnętrznego”.

Wielka historia XX stulecia pochłonęła większość mitów ludzkości, pozostawiając pustkę, której wypełnienie jest warunkiem przywrócenia zaburzonej homeostazy. Mimo bowiem niewyobrażalnego postępu i ułatwień odnotowywanych w większości dziedzin życia, człowiek jako istota zarazem biologiczna i rozumna wciąż, a może w obliczu oszałamiających osiągnięć techniki szczególnie, czuje się zagubiony i bezradny, poszukując antidotum na egzystencjalne lęki i dziejowe zawirowania rozbijające mydlaną bańkę żywionych przezeń złudzeń dotyczących własnej potęgi i sprawczych mocy.

Ograniczenia rzeczywistości udające jej ułatwienia wyzwały jednak wyobraźnię, która z kolei domagała się mitu, jaki wypełniłby lukę po wartościach skompromitowanych, odnowił je i wyjaśnił ich sensy. Mit bowiem – raz jeszcze oddajmy głos Campbellowi – „daje ci natychmiast do pełnej, doskonałej realizacji tych możliwości, pełni twej siły, do przyniesienia światu słonecznego światła. Zabijanie potworów to zabijanie wszystkiego, co mroczne. Mity chwytają cię i wodzą gdzieś w dół, w głąb”. Ta podróż do własnego wnętrza, ta do-głębna penetracja swego jestestwa zaczyna się w sposób naturalny w dzieciństwie, by później wchodzić na coraz to nowe poziomy i ujawniać ciągle nowe możliwości, w których niezbywalny sentyment do czasoprzestrzeni dzieciństwa łączy się z – dojrzałą już – próbą docierania do własnej wewnętrznej prawdy objawiającej najbardziej istotne składniki światopoglądu i postaw, zapewniając równocześnie konieczny do uzyskania samoświadomości dystans. Ów dystans wzbogacający intuicyjne poznawanie i hierarchizowanie świata o ontologiczną nad nim refleksję każe sytuować mitologię dzieciństwa na mapie najistotniejszych mitów ludzkości – od mitów początku, wiecznego powrotu i koła czasu, wyjaśniających zagadki stworzenia i bytu, po mity kosmogoniczne każące w mikrokosmosie ludzkiego życia odnajdywać odbicie uniwersum.

„Mit jest tylko szatą tajemnicy” – czytamy w prologu do *Józefa i jego braci* Tomasza Manna. „Odniesieniem – na co zwraca uwagę Campbell – dla wszystkich obrazów religijnych i mitologicznych są poziomy świadomości albo pola doświadczenia, potencjalnie obecne w ludzkim duchu. Te obrazy wywołują postawy i przeżycia dostosowane do medytacji nad tajemnicą źródła, z którego wypływa twój własny byt”.

Mit pozwala urzeczywistnić na płaszczyźnie wyobraźniowej istotę swego duchowego ja, odkryć jego potencjał i możliwości, odnaleźć siebie w konfrontacji z ideałami stanowiącymi kamień probierczy w procesie narodzin samoświadomości. Dzięki niemu również można uzyskać consensus pomiędzy indywidualnym jestestwem a światem pojmowanym jako struktura społeczna narzucająca swoje reguły i prawa. Tożsamość budowana za sprawą mitu oznacza zatem złoty środek, a właściwie języczek u wagi na granicy jednostkowego i zbiorowego. Dzieciństwo z jego odrębnym rysunkiem odciskającym zawsze – w mniejszym lub większym stopniu – ślad na osobowości człowieka jest w mikroskali modelem funkcjonowania pojedynczego indywiduum, Leibnizowskiej osobnej monady w relacji do innych monad, innych samodzielnych bytów, z którymi związek – przy zachowaniu swej wyjątkowości – umożliwił zrozumienie mechanizmów i zależności ujawniających się na drodze ku poznaniu i autokreacji siebie w świecie.

Anna Szóstak

Dr hab. Bogumiła Burda

Zakład Dydaktyki Historii
Instytut Historii
Wydział Humanistyczny

Bogumiła Burda urodziła się 22 września 1958 roku w Krośnie Odrzańskim. W roku akademickim 1997/1978 rozpoczęła edukację na kierunku historia w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze. Studia z wyróżnieniem ukończyła w 1981 roku, uzyskując tytuł magistra historii. Rozprawę magisterską pt.: *Czasopiśmiennictwo studenckie ośrodka zielonogórskiego w latach 1959-1980* napisała pod kierunkiem naukowym prof. Jana Wąsickiego.

W tym samym roku podjęła pracę w Instytucie Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze. Swój rozwój naukowy kierowała w zakresie historii nowożytnej i dydaktyki historii. W roku 1986 otrzymała nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – indywidualną trzeciego stopnia z tytułu osiągnięć dydaktyczno-wychowawczych. W 2003 otrzymała nagrodę zespołową II, a w 2008 roku I stopnia.

Rozprawę doktorską pt.: *Związki edukacyjne Śląska z ziemią polskimi w okresie oświecenia* obroniła w Instytucie Historii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Uchwałą Rady Naukowej Instytutu Historii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu w dniu 4 listopada 1991 roku uzyskała tytuł naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii. Promotorem rozprawy doktorskiej był prof. Kazimierz Bartkiewicz z Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze, a recenzentami: prof. dr hab. Barbara Janiszewska - Mincer z Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze i prof. zw. dr hab. Jerzy Topolski z Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. W 1992 roku otrzymała nagrodę Rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej II stopnia za wyróżniający się doktorat.

W 1992 roku została zatrudniona na stanowisku adiunkta w Zakładzie Dydaktyki Historii w Instytucie Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze. W latach 1993-1998 pracowała też jako nauczyciel historii w V Liceum Ogólnokształcącym przy Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze. W latach 1993-1995 uczestniczyła w pracach zespołu programowego wiedzy o społeczeństwie Biura ds. Reformy Oświaty MEN. W latach 1994-1998 pełniła funkcję wicedyrektora Instytutu Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Była członkiem Komisji ds. Nadawania Stopni Kwalifikacji Nauczycielskich przy ODN w Zielonej Górze. Jest członkiem PTH Oddział Zielonogórski, obecnie przewodniczącą Komisji Dydaktycznej PTH Oddział Zielona Góra.

W latach 1999-2002 kierowała Studiami Podyplomowymi w ramach II i III edycji grantów Ministerstwa Edukacji Narodowej. Od 1999 roku pełni funkcję Sekretarza Komitetu Okręgowego Olimpiady Historycznej Okręgu Lubuskiego, jest przewodniczącą Okręgowego Komitetu Olimpiady Praw Człowieka z siedzibą w Zielonej Górze. Ukończyła kurs i jest egzaminatorem maturalnym z wiedzy o społeczeństwie i weryfikatorem maturalnym z historii. Obecnie jest także rzeczoznawcą do spraw podręczników historii (zakres merytoryczno-dydaktyczny).

Od początku pracy w Wyższej Szkole Pedagogicznej i obecnie na Uniwersytecie Zielonogórskim, prowadziła i prowadzi badania dotyczące kilku obszarów tematycznych:

- związki edukacyjne Śląska z ziemią polskimi w okresie oświecenia,

OD LEWEJ: PROF. JANUSZ TAZBIR, DR HAB. BOGUMILA BURDA, JULIA TAZBIROWA

- rozwój szkolnictwa średniego na Dolnym Śląsku w czasach nowożytnych,
- rola sulechowskiego ośrodka edukacyjnego, także w zakresie dydaktyki historii, w tym:
- zagadnienia optymalizacji kształcenia w zakresie historii,
- nowoczesne podręczniki i programy do nauczania historii,
- rola historii regionalnej w edukacji młodego pokolenia,
- problematyka czeska i ukraińska w polskich podręcznikach uczniów w świadomości uczniów i studentów.

Swoje zainteresowania oraz wyniki badań starała się i stara realizować poprzez publikacje, a także uczestnictwo w konferencjach, zarówno w kraju, jak i zagranicą. Pracując w Zakładzie Dydaktyki Historii prowadziła i prowadzi szereg przedmiotów historycznych, jak i z zakresu dydaktyki historii, wiedzy o społeczeństwie, a także tradycji nauczania historii, czy historii oświaty i myśli pedagogicznej na przestrzeni dziejów.

W 1992 roku wspólnie z Bohdanem Halczakiem przygotowała i opublikowała podręcznik do *Wiedzy o społeczeństwie do klasy 8 szkoły podstawowej*. Miał on 7 wydań. Wspólnie z prof. dr. hab. Tomaszem Jaworskim, mgr Małgorzatą Szymczak przygotowała do druku książkę *Nauczanie blokowe i zintegrowane przedmiotów humanistycznych do zreformowanej szkoły*, wydanej w 2002 roku, także wspólnie z dr. hab. Bohdanem Halczakiem przygotowała do druku dwie pozycje: *Rocznik Lubuski*, T. 30 cz. 1, wydany w 2004 r., i książkę *Wielokulturowość w nauczaniu historii*, wydanej w 2004 r.

Swoje badania nad rolą i znaczeniem historii regionu w procesie edukacyjnym starała się łączyć z praktycznym przygotowaniem materiałów dla nauczycieli. Wyrazem czego było zespołowe opracowanie autorskiego programu nauczania historii dla liceów ogólnokształcących na terenie środkowego Nadodrza (*Program nauczania historii dla liceów ogólnokształcących na terenie Środkowego Nadodrza*, B. Burda, D. Dolański, J. Dudek, T. Nodzyński, Wydaw. Verbum, Zielona Góra 1997, s. 68) i do gimnazjum (B. Burda, T. Dzwonkowski, M. Dzwonkowska-Mielcarek, D. Rymar, *Przeszłość Ziemi Lubuskiej w gimnazjalnym programie historii*, ODN, Zielona Góra 1999, s.). Charakter pomocniczy i warsztatowy dla badaczy i dla nauczycieli historii miała wydana w 1994 r. praca: B. Burda, Dolański D., Dzwonkowski T., *Zielona Góra do 1945 roku. Źródła i literatura*, Zielona Góra 1994, s. 107.

Od 2002 r. jest współautorem programów, podręczników i materiałów

pomocniczych do nauczania historii do liceum, technikum i liceum profilowanego w klasach I-III. Ukazało się 14 pozycji z tego zakresu i już trzy wydania podręczników poprawione i uzupełnione.

Udział w licznych konferencjach zaowocował publikacjami. Od roku 1993 uczestniczyła w co najmniej 25 konferencjach. Były to konferencje organizowane w Zielonej Górze, a także na terenie całego kraju i zagranicą. Wiele z nich dotyczyło dydaktyki historii, badań nad świadomością historyczną, wartościami w edukacji historycznej, podręcznikiem, czy stosunków polsko-ukraińskich, polsko-czeskich.

Wielokrotnie otrzymywała nagrody Rektora za działalność dydaktyczną indywidualnie i zespołowe, a w 2006 r. otrzymała Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Rozprawa habilitacyjna dr Bogumiły Burdy pt. *Szkolnictwo średnie na Dolnym Śląsku w okresie wczesnonowożytnym (1526-1740)* (Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2007, s. 307, ilustracje) poświęcona została organizacji i funkcjonowaniu placówek protestanckich i katolickich, roli i znaczeniu programów i podręczników, pokazaniu zadań stawianych przed nauczycielami, uczniami i podaniu przykładowych karier uczniów śląskich szkół.

Aktualnie pełni funkcję kierownika Zakładu Dydaktyki Historii, kierownika Studiów Podyplomowych organizowanych w Instytucie Historii z Historii i Wiedzy o społeczeństwie.

Wychowuje 20 letniego syna Adriana, studenta.